

S'esdevé igualment en d'altres ordres de coses, en tots; però m'interessa considerar, ara, només, les lectures. Abunda la gent, i entre aquella que solem anomenar «cults», que defuig el contacte amb els llibres recents. Qualsevol autor, qualsevol obra, que no vinguin avalats per una pàtina, si més no, de lustres, són rebutjats amb escarafalls virtuosos. I si alguna excepció fan en aquest costum, ja se sap que és a favor de l'innocu, de la filigrana, de l'històric d'allò que, en suma, i en si, ja és inactual. ¿Qui no ha conegut infinits exemplars d'aqueixa mena de senyor, infallible en tota tertúlia, que, desdenyós, «es refugia en els clàssics»? En un altre pla, encara que amb el mateix abast, hi ha els qui no llegeixen el diari: els torba el tràfec de l'actualitat, que exigeix reflexió solidària; baden en canvi, i estan en totes les seves glòries, amb un relat referent a Wamba o a les sogres de Napoleó.

I és curiós que, com s'esdevé sempre, si els deixen parlar no els pengen. El lector anacrònic esgrimeix, per justificar-se, raons d'indiscutible envergadura. Es referiran, sens dubte, a les dimensions, fabuloses, del patrimoni cultural de què som, és clar, hereus, el qual sollicita la nostra atenció amb el peremptori «*ars longa, vita brevis*»¹⁰ entès d'una manera molt estranya. Ens diran, encara, que la comprensió exacta de l'actual només pot aconseguir-se a través de la compren-

sió prèvia del passat. Afegiran, per fi, que un clàssic és, naturalment, un valor segur, amb la garantia concorde dels segles, mentre que sobre els escrits d'última hora plana el risc perpetu de l'equivocació. ¿Quants literats, cèlebres per uns anys, no s'han esvaït en l'oblit més irremeiable? Altrament, la història d'avui solament s'il·lumina des de la perspectiva de l'ahir...

Sí. Tot això és veritat. Però no tota la veritat. I encara m'atreviria a precisar que és més veritat el contrari. Perquè, en el fons, l'home que llegeix —i que viu— ara, no és un ser abstracte, deslligat del temps —del seu temps—, susceptible de cedir, impunement, a vagues temptacions de convertir-se en una estàtua. Si la cultura, acceptada com un patrimoni, i si el clàssic, consagrat com a valor innegable, continua tenint sentit, és, en definitiva, per la seva permanència en l'ordre de les vigències actuals. Al cap i a la fi, tots distingim clarament el que és «arqueologia» i el que no ho és. Una obra literària de fa cinc, deu, vint o més segles, pot conservar, més o menys íntegres, els seus al·licients, i això la redimeix de qualsevol titlla d'ancianitat. El clàssic no és clàssic per ser antic, sinó perquè segueix sent «modern», «actual». Quan el lector d'avui se li acosta en demanda de «refugi», mal senyal: mal senyal per al presumpte clàssic, perquè potser no ho és autènticament; o mal senyal per al lector, que només sabrà entretenir-se en la seva escorça, en el seu reducte anecdòtic o trivial.

Llegir no és fugir. Encara que hi hagi molts

10. L'art és llarga; la vida, breu.